

BOEKBESPREKING

EEN UITERST POLITIEK CORRECT BOEK

Werner van de Vrede, student wijsbegeerte

Met 'Moderne Papoea's' heeft de retorisch begaafde Paul Cliteur een 'praktisch boek' willen schrijven met 'invloed op de politiek en het beleid'. Filosofie houdt zich immers niet bezig met "speculatie over wereldvreemde onderwerpen, maar met het leven van alledag." Hij zet zich af tegen het politiek correcte denken en cultuurrelativisme. De titel van het boek geeft zijn persoonlijke utopie weer: "het idee van een afgesloten cultuur, een cultuur die uit een blok gehouwen is". Cliteur geeft onmiddellijk toe dat dit een onhaalbaar ideaal is, maar uit heel zijn boek spreekt het verlangen om meer Papoea te worden.

De inzet van Cliteur kan het best als volgt worden samengevat. De multiculturele samenleving is een ideaal dat door linkse cultuurrelativistische regenten wordt hooggehouden, terwijl in feite een monocultuur te prefereren valt. Gemeten aan de absolute waarden van de rede en de mensenrechten en het recht van het individu zijn culturen niet relatief. Ethische waarden zijn universeel en relativisme leidt tot onverantwoorde nihilistische uitwassen. Grondrechten zouden wel voor individuen maar niet voor groepen moeten gelden. Een ethiek kan en mag niet op religieuze gronden gebaseerd zijn.

Als er al plaats is voor religie is dit alleen in het persoonlijke en zeker niet in het publieke domein. Wij die-

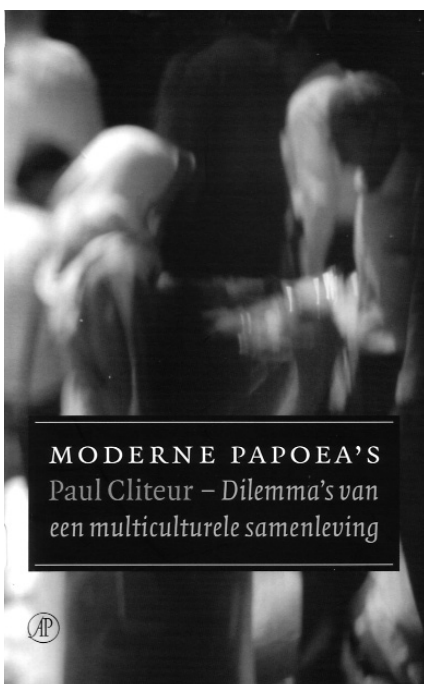
nen op zoek te gaan naar de beste cultuur. Generaliseren is een levensnoodzaak, wij generaliseren over alles, dus waarom zouden wij geen generaliserende uitspraken over culturen mogen doen? De westerse cultuur is inderdaad moreel superieur aan andere culturen, met name de Islam.

Om zijn platonistische ethiek te verdedigen, haalt Cliteur een keur van schrijvers aan die een universalistische ethiek verdedigen. Hij put veel uit het boekje *'The abolition of man'* van C.S Lewis. Wat hierbij opvalt dat hij er alleen eruit pikt wat hem van pas komt, totaal voorbijgaand aan de geest van dit werkje. De christelijke Lewis vindt zijn 'tao' van universele waarden in alle culturen en spreekt enkel over intermenselijke waarden; waarden waarvan Cliteur zelf toegeeft dat deze in de Islam beter bewaard zijn dan in onze westerse beschaving.

Westerse superioriteit

Sjoerd de Jong, Cliteurs voornaamste tegenstander in het debat dat volgde op de publicatie van 'Moderne Papoea's', heeft erop gewezen dat het 'cultuurrelativisme' dat Cliteur bestrijdt vrijwel niet meer bestaat. Cliteur bestrijdt een vulgair cultuurrelativisme en gaat voorbij aan de strategie van verstandhouding die de voorvechters van een multiculturele samenleving volgen. Culturen zijn geen monolithisch blok; het generaliseren van een cultuur gaat dus juist voorbij aan de individuen die die cultuur constitueren. De relativist tracht de ander vanuit zijn motieven te kennen, waarbij ook een universeel moment speelt: de mogelijkheid tot empathie. Cliteur ontkent het belang van historiciteit en pluriformiteit.

Bij het lezen van 'Moderne Papoea's' bekwam mij het onaangename gevoel dat 'wij' tegen 'zij' worden uitgespeeld. Het is niet dat dit boek niet enkele geslaagde analyses bevat, maar de gretigheid waarmee Cliteur de westerse superioriteit verdedigt, duidt op een gebrek aan zelfkritiek. Zijn verlichtingsdenken gaat ten onder in de loopgraven van het eigen gelijk. In de handen van onze huidige regeringen zijn de begrippen 'vrijheid' en 'mensenrechten' bijna lege hulzen geworden. Cliteur geeft ongewild een laatste genadestoot aan deze waarden, door ze absoluut te stellen en ze in te zetten voor een superioriteitsdenken. In het licht van de 'nieuwe politiek' kunnen we gerust zeggen: Moderne Papoea's is een uiterst politiek correct boek.

Paul Cliteur, *Moderne Papoea's*, Uitgeverij de Arbeiderspers, 223 blz, ISBN 90 295 0971 / NUR 740